

Neuroloog wil bestrijdingsmiddelen in de ban: ‘Laat mensen niet onnodig Parkinson krijgen’

Als neuroloog ziet Bas Bloem van het Radboudumc hoe Parkinson het leven van zijn patiënten vernielt. Pesticiden kunnen de hersenziekte veroorzaken, toch blijft een verbod uit. “Maar het is verdorie urgent! Hoe leggen we volgende generaties uit dat zij Parkinson kregen omdat wij aarzelden om maatregelen te nemen?”

Neuroloog en hoogleraar Bas Bloem van het Radboudumc in Nijmegen maakt zich grote zorgen over de explosieve stijging van het aantal Parkinson-patiënten. Hij maakt zich ook behoorlijk kwaad. Bloem geldt wereldwijd als expert, hij ziet al zijn hele werkzame leven hoe die ‘akelige hersenziekte’ het leven van zijn patiënten vernielt en is ervan overtuigd dat chemische (bestrijdings)middelen een belangrijke oorzaak zijn. Dat wordt overal in de wereld ook bevestigd.

Maar in plaats van een verbod op bepaalde pesticiden wil de Nederlandse overheid eerst nóg meer onderzoek. Bloem: “Sjonge, het is verdorie urgent! Hoe moeten wij in vredesnaam straks aan volgende generaties uitleggen dat zij Parkinson kregen omdat wij veel te lang aarzelden om maatregelen te nemen?”

Chemische bestrijdingsmiddelen worden vooral gebruikt in de land- en tuinbouw. Het zijn in de eerste plaats de boeren zelf die door hun gebruik van pesticiden het risico lopen op Parkinson. “Zij zijn dus zelf ook slachtoffer, ik beschouw hen niet als dader”, zegt Bloem. “Het is de overheid die moet ingrijpen.” Helaas zijn ook de burens van de boeren de klos. “We vinden de pesticiden terug op hun keukentafel en in de luiers van hun baby’s.”

En dan de ‘gewone’ consument. Die kan de bestrijdingsmiddelen vooral via voeding binnenkrijgen. Bloem: “Wie bijvoorbeeld levenslang veel melkproducten gebruikt loopt een verhoogd risico op Parkinson. En er zijn studies die laten zien dat mensen ook worden blootgesteld aan pesticiden als ze bespoten groenten en fruit eten. Het precieze effect van het gif op ons voedsel wordt nog nader onderzocht.”

Ongerustheid

Vreemd genoeg erkent de Gezondheidsraad wel dat er ‘reden is voor ongerustheid’. Waarom aarzelt de Nederlandse overheid met het nemen van maatregelen? “Dat komt door twee Nederlandse proefschriften met inderdaad iets minder duidelijke uitkomsten dan we wereldwijd zien. Toch, als je goed naar de resultaten kijkt,

staan in die proefschriften ook meerdere signalen.” Maar het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit volgt het advies op van de Gezondheidsraad en die pleitte in juni vorig jaar voor meer onderzoek. Vreemd genoeg erkent diezelfde raad wel dat er ‘reden is voor ongerustheid omdat internationale onderzoeken wel degelijk stevige aanwijzingen bevatten’.

Dat is toch helemaal niet logisch? Bloem: “Nee, wat wereldwijd geldt is hier echt niet anders. Dat zal nieuw Nederlands onderzoek zonder twijfel ook uitwijzen. In Frankrijk is Parkinson al erkend als beroepsziekte onder (wijn)boeren en Duitsland overweegt dat ook te doen. In Nederland moeten wij niet langer dralen maar het zekere voor het onzekere nemen. Pesticiden moeten in de ban als er ook maar de geringste twijfel over is. Want anders maakt Parkinson onnodig meer slachtoffers.”

‘Geen ouderdomsziekte’

De Hersenstichting voorziet tot 2040 een explosieve stijging van Parkinsonpatiënten in ons land van liefst 71 procent. Dan zullen 82.600 mensen met Parkinson moeten leven. En dat zijn beslist niet alleen ouderen, maar ook jongeren, mensen onder de vijftig. “Op onze speciale Parkinson-poli in Nijmegen is de jongste patiënt pas dertien jaar. Dit is geen ouderdomsziekte, je krijgt het niet alleen omdat je op leeftijd bent, omgevingsfactoren helpen een fors handje mee.” De neuroloog spreekt van een ‘ware Parkinson-pandemie’. “In 2015 waren er wereldwijd 6,3 miljoen patiënten. Als het zo doorgaat is dat in 2040 het dubbele, 12,9 miljoen.”

Hoe kunnen bestrijdingsmiddelen de ziekte veroorzaken? “Je krijgt verschijnselen als je 70 tot 80 procent kwijt bent van de cellen die dopamine produceren in de zogenoemde zwarte stof, een kern in de hersenen. Bestrijdingsmiddelen tasten die cellen aan. Als je in de jaren zestig van de vorige eeuw bent blootgesteld aan die chemische middelen waarbij de helft van je dopamine-cellen is vernield, dan kan later ouderdom de rest doen. Want hoe ouder je wordt hoe meer cellen sowieso afsterven.”

Chemische bestrijdingsmiddelen liggen al jaren onder een vergrootglas, een deel is allang bij wet verboden. Hoe komt het dan dat het aantal gevallen van Parkinson nog steeds toeneemt? “Omdat het effect dus pas zichtbaar wordt bij die kritieke grens van 70 tot 80 procent verloren cellen. Zolang je daar onder zit, krijg je geen verschijnselen.”

‘Vernietigend werk’

Verder is het zo dat die bestrijdingsmiddelen, ook als ze allang niet meer worden gebruikt, nog wel in de natuur zitten. “Wat vijftig jaar lang op de akkers is gespoten zit voor een deel nog in de bodem, het waait op, we ademen het in en het doet alsnog zijn vernietigende werk. Het gebruik van Paraquat, een verschrikkelijk giftige stof voor mens en dier, is pas in 2007 verboden. Nog lang niet bij alle mensen die eraan zijn blootgesteld heeft dat al tot Parkinson geleid. Bij een deel van hen kan dat zeker nog komen.”

Bloem ziet ook overtuigend bewijs in onderzoek met muizen. “Als we Paraquat in een lage dosis aan zo’n beestje geven, zien we onder de microscoop dat vijftig procent van de dopamine-cellen eruit is geklapt.” Daarbij heeft de neuroloog ook twijfels over nieuwe bestrijdingsmiddelen die op de markt zijn toegelaten. “Die zijn onvoldoende getest op schadelijkheid, het is dus geenszins zeker dat deze broertjes en zusjes niet giftig zijn voor onze hersenen.”

'Parkinson neemt sneller toe dan Alzheimer'

Zo mag Roundup door gemeenten nog worden ingezet voor onkruidbestrijding, tegen de hardnekkige Duizendknoop bijvoorbeeld. Het middel is sowieso door iedereen overal eenvoudig te bestellen. "Ook van Roundup heeft onderzoek bij muizen al uitgewezen dat het dopamine-cellen vernielt. Bij mensen zal dat, vrees ik, niet anders zijn."

Daarbij worden bestrijdingsmiddelen vaak in combinatie gebruikt. „Wat het effect is van zo'n cocktail is al helemaal niet onderzocht. En ook niet wat er gebeurt als een boer het ene gif gebruikt en zijn buurman het andere, want dan vermengen die middelen zich ook met elkaar." Glashelder is dat Parkinson de snelst groeiende hersenaandoening ter wereld is, zegt Bloem. "De ziekte neemt sneller toe dan Alzheimer. Hóe schrijnend is het dan te weten dat we een deel daarvan gewoon zouden kunnen voorkomen."

Algemeen Dagblad 12-07-2021